

درباره:

طرح جامع صدور خدمات

بخش پنجم

در بخش‌های گذشته خواندید که تجربه بخش مهندسی ایران در چند دهه اخیر در زمینه طراحی پروژه‌های بزرگ بیل‌سازی، نیروگاهی، جاده سازی، ساختمانی، تجهیزاتی، سد سازی و اجرای پروژه‌های نفت و گاز در خارج از کشور حاکی از توان مناسب این بخش برای مسوولیت‌پذیری صدور خدمات فنی، مشاوره‌ای و مهندسی بوده است. اینک در بخش پنجم به بررسی عملکرد بخش خدمات در برنامه سوم توسعه کشور می‌پردازیم.

تصویر کلان برنامه سوم توسعه

هدف‌های کمی برنامه سوم توسعه به شرح زیر برآورد شده است:

* تولید ناخالص داخلی: رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت بطور متوسط سالیانه ۶ درصد.
* سرمایه‌گذاری: رشد سالیانه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و دولتی به قیمت ثابت به ترتیب معادل ۵ و ۸/۵ درصد جهت تحقق رشد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برنامه معادل ۷/۱ درصد.
* صادرات خدمات: سهم صادرات خدمات در کل صادرات بطور متوسط ۶/۳۷ درصد.
* نرخ بیکاری: حداقل ۱۴ درصد و حداکثر ۱۵/۱ درصد.

* دستیابی به جهش صادراتی با بکارگیری سیاست استراتژیک تجاری در جهت بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کمک به خلق مزیت‌های نسبی.
* ایجاد تحرک بیشتر تجاری کشور و استفاده از ترجیحات تجاری از طریق عضویت در سازمان‌های تجاری بین‌المللی و منطقه‌ای.
* کاهش تعدد نرخ‌های ارز و حفظ ثبات نرخ واقعی ارز (مورد عمل در صادرات).
* تبدیل موانع غیرتعرفه‌ای.
* سرمایه‌گذاری در بخش خدمات با رشد متوسط ۶/۳ درصد، حمل و نقل و انبارداری ۶/۹ درصد، ارتباطات ۱۲/۷ درصد و سایر خدمات ۵/۴ درصد.

* هدف‌های کمی بخش جهانگردی: افزایش تعداد جهانگردان ورودی با رشد متوسط ۲۴/۸ درصد و افزایش درآمد ارزی حاصل از جهانگردی با نرخ رشد متوسط ۲۸/۳ درصد.
* جداول زیر اهداف برنامه سوم را نشان می‌دهند:
* جدول شماره یک: پیش‌بینی شاخص‌های اقتصادی در برنامه سوم توسعه (تولید ناخالص داخلی، سرمایه‌گذاری و تورم).
* جدول شماره دو: پیش‌بینی منابع و مصارف ارزی (تراز خدمات) در برنامه سوم توسعه.
* جدول شماره سه: پیش‌بینی هدف‌های کمی بخش جهانگردی در برنامه سوم توسعه.

جدول شماره یک- پیش‌بینی شاخص‌های اقتصادی در برنامه سوم توسعه

ارقام: میلیارد ریال به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۸

عنوان	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	میانگین رشد (درصد)
تولید ناخالص داخلی	۳۹۶,۰۴۰	۴۳۶,۶۲۳	۴۶۴,۹۹۳	۴۹۶,۱۴۹	۵۲۹,۸۸۹	
رشد (درصد)	۴/۵	۵/۵	۶/۵	۶/۷	۶/۸	۶/۰
سرمایه‌گذاری کل:	۱۰۰,۱۹۷	۱۰۷,۱۰۹	۱۱۴,۹۰۷	۱۲۳,۸۵۳	۱۳۳,۵۷۶	
رشد (درصد)	۶/۰	۶/۹	۷/۳	۷/۸	۷/۹	۷/۱
خصوصی	۶۰,۷۲۷	۶۶,۵۲۵	۷۲,۹۹۲	۷۹,۹۷۵	۸۶,۰۱۸	
رشد (درصد)	۶/۱	۹/۵	۹/۷	۹/۶	۷/۶	۸/۵
دولتی	۳۹,۴۷۰	۴۰,۵۸۳	۴۱,۹۱۵	۴۳,۸۷۸	۴۷,۵۵۹	
رشد (درصد)	۵/۶	۲/۸	۳/۳	۴/۷	۸/۴	۵/۰
تورم (درصد)	۱۹/۹	۱۷/۴	۱۵/۳	۱۴/۰	۱۳/۰	۱۵/۹

مأخذ: سند برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۸۳-۱۳۷۹) پیوست شماره ۲ لایحه برنامه- جلد اول- سازمان برنامه و بودجه- شهریور ۱۳۷۸.

جدول شماره سه- هدف‌های کمی بخش جهانگردی در برنامه سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹)

ردیف	عناوین شاخص	واحد متعارف	سال پایه	سال‌های برنامه سوم					متوسط نرخ رشد سالانه (درصد)
				۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	
۱	تعداد جهانگرد ورودی	هزار نفر	۱۳۲۱	۱۷۰۰	۲۱۰۰	۲۶۰۰	۳۲۰۰	۴۰۰۰	۲۴/۸
۲	درآمد ارزی حاصل از جهانگردی	میلیون دلار	۵۸۵/۷	۸۲۲/۸	۱۰۲۹	۱۲۸۹/۶	۱۶۰۶/۴	۲۰۳۶	۲۸/۳
۳	ظرفیت تاسیسات اقامتی (درجه‌بندی شده)	تخت	۵۵۳۸۲	۶۱۰۰۰	۶۴۰۰۰	۶۸۰۰۰	۷۱۰۰۰	۷۵۰۰۰	۶/۲
۴	نسبت نظارت بر کیفیت خدمات گردشگری	درصد	۱۲/۵	۱۶/۶	۲۵	۳۳	۵۰	۱۰۰	۵۱/۶
۵	نسبت آثار مستندسازی شده غیرمنقول به کل آثار شناسایی شده	تعداد اثر در هزار اثر	۱۰	۱۲	۱۴	۱۸	۲۱	۲۶	۲۱/۰
۶	نسبت آثار مستندسازی شده منقول به کل آثار شناسایی شده	تعداد اثر در هزار اثر	۳۴	۴۲	۵۳	۶۶	۸۳	۱۰۴	۲۵/۰
۷	نسبت آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی به آثار شناسایی شده	تعداد اثر در ده هزار اثر	۲۰	۲۸	۳۸	۵۲	۷۲	۱۰۰	۳۸/۰
۸	نسبت آثار حفاظت شده به کل آثار نیازمند حفاظت	تعداد اثر در هزار اثر	۸	۹	۹/۷	۱۰/۶	۱۱/۷	۱۲/۸	۹/۹
۹	نسبت تعمیر و مرمت اماکن و بناهای تاریخی به کل اماکن و بناهای تاریخی شناسایی شده	تعداد اماکن و بناها در هزار بنا	۱۶	۱۶/۸	۱۷/۷	۱۸/۵	۱۹/۵	۲۰	۴/۶

مأخذ: فصل بیست و یکم قانون برنامه سوم توسعه.

جدول شماره دو- پیش‌بینی منابع و مصارف ارزی (تراز خدمات) در برنامه سوم توسعه

ارقام: میلیون دلار

عنوان	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	میانگین رشد- (درصد)
مصارف ارزی:						
واردات کالا و خدمات	۱۹,۷۲۶	۲۰,۸۹۴	۲۲,۳۱۳	۲۳,۹۴۶	۲۵,۵۵۸	۴۳۷,۱۱۲
واردات خدمات	۳,۴۴۶	۳,۶۵۲	۳,۹۰۳	۴,۱۹۱	۴,۴۵۷	۱۹,۶۶۸
سهم واردات خدمات (درصد)	۱۷,۴۷	۱۷,۴۸	۱۷,۴۹	۱۷,۵۰	۱۷,۴۴	۱۷,۴۹
منابع ارزی:						
صادرات کالاها و خدمات	۱۸,۴۱۴	۱۹,۵۰۰	۲۱,۰۷۹	۲۲,۷۹۷	۲۳,۸۵۷	۱۰۵,۶۴۷
صادرات کالاهای غیرنفتی	۴,۵۸۱	۵,۹۴۷	۷,۱۸۸	۸,۲۵۷	۸,۸۰۰	۳۴,۷۷۳
صادرات خدمات	۱,۱۸۶	۱,۲۳۴	۱,۳۴۸	۱,۴۴۹	۱,۵۰۸	۶,۷۲۵
سهم صادرات خدمات در صادرات کالاهای غیرنفتی	۲۵/۸۹	۲۰/۷۵	۱۸/۷۵	۱۷/۵۵	۱۷/۱۴	۱۹/۳۴
سهم صادرات خدمات در کل صادرات	۶/۴۴	۶/۳۳	۶/۳۹	۶/۳۶	۶/۳۲	۶/۳۷
تراز خدمات	-۲,۲۶۰	-۲,۴۱۸	-۲,۵۵۵	-۲,۷۴۲	-۲,۹۴۹	-۱۲,۹۴۳

مأخذ: سند برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۸۳-۱۳۷۹) پیوست شماره ۲ لایحه برنامه- جلد اول- سازمان برنامه و بودجه- شهریور ۱۳۷۸.

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اساسی برنامه سوم

* فراهم نمودن امکان خروج موقت ماشین‌آلات و ابزار مورد نیاز شرکت‌ها و موسسات.
* ایجاد تسهیلات لازم برای تامین حداکثر کالاها و تجهیزات و نیروی انسانی مورد نیاز اجرای طرح‌های برون مرزی از داخل کشور.
* ایجاد و ارایه خدمات تضمینی و بیمه‌ای مورد نیاز شرکت‌ها با حداقل هزینه و کارمزد و حمایت مالی از شرکت‌ها.
* ایجاد نظام اعطای اعتبار صادراتی به طرح‌های صادرات خدمات فنی و مهندسی به صورت اعتبار خریدار و اعتبار فروشنده و تامین مالی از طریق اعتبارات نظام بانکی.
* فراهم نمودن زمینه صدور و عرضه اوراق مشارکت توسط شرکت‌های صادرکننده خدمات فنی و مهندسی، برای تامین مالی طرح‌های اخذ شده توسط آنها.

* دستیابی به جهش در صادرات غیرنفتی با بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی.
* اعطای اعتبارات صادراتی برای صدور کالاها و خدمات به بازارهای هدف.
* تقویت بانک‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی برای ارایه خدمات صادراتی.
* حمایت از صدور خدمات فنی- مهندسی و خدمات فرهنگی.

راهکارهای اجرایی:

* تسهیلات برای حضور شرکت‌ها و موسسات فنی و مهندسی و بیمانکاری ایرانی در بازارهای جهانی و صادرات خدمات فنی و مهندسی.
* فراهم نمودن زمینه صدور ضمانتنامه‌های بانکی مورد نیاز توسط بانک‌ها با حداقل سپرده‌گذاری و کارمزد.

۱- خطوط اصلی ساختاری و سیاستی در برنامه سوم:

* اتخاذ سیاست‌های استراتژیک تجاری به منظور خلق مزیت‌های نسبی.
* عضویت در سازمان‌های تجاری بین‌المللی و منطقه‌ای.
* تثبیت نرخ ارز واقعی (مورد عمل در صادرات).
* تشویق و تسهیل استفاده از استانداردهای جهانی.
* تبدیل موانع غیرتعرفه‌ای به تعرفه‌ای.
* تدوین استراتژی توسعه و جلوگیری از گسترش بی‌رویه مناطق آزاد.
* تشویق و حمایت از صدور خدمات.
* استفاده از سیستم الکترونیکی مبادله اطلاعات.

* وزارت بازرگانی مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به بازنگری نظام تعرفه و پیشنهاد تعرفه‌های جدید برای تصویب به مراجع ذیربط اقدام کند.

* بانک توسعه صادرات و صندوق ضمانت صادرات نسبت به اجرای کامل وظایف خود تجهیز شوند.

* تسهیلات لازم در جهت اجرای خطمشی نظام تجارت الکترونیک با هدف افزایش کارایی تجاری.

۲- سیاست‌های ارزی و بازرگانی خارجی در رابطه با بخش خدمات:

ثبات نسبی ارزش ریال، وضعیت مناسب ذخایر ارزی کشور و افق مثبت بازار جهانی انرژی سبب

✓ در راستای لغو تدریجی پیمان ارزی و به منظور حمایت از صادرات، مقررات مربوط به ممنوع‌الصدور اعلام شدن صادرکنندگانی که پیمان ارزی قبلی خود را تسویه نکرده‌اند، لغو و کلیه لیست‌های حاوی مشخصات افراد مذکور از درجه اعتبار ساقط اعلام گردید.

وزیران آیین‌نامه پیشنهادی وزارت بازرگانی درخصوص تاسیس صندوق‌های غیردولتی توسعه صادرات و شیوه‌های حمایت از آنها را تصویب نمود. هدف از تاسیس صندوق‌های مذکور ارایه خدمات حمل و نقل، بیمه، امور گمرکی، تضمین صادرات، خدمات مشاوره، بازاریابی، تبلیغات و برپایی نمایشگاه‌های بین‌المللی و در صورت اخذ مجوز بانک مرکزی مجاز به فعالیت در عرصه امور اعتباری و ارزی نیز می‌باشند.

به منظور تمرکز سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برای صادرات غیرنفتی و در راستای مقررات‌زدایی از فعالیت‌های صادراتی در حوزه‌های نظارتی، تامین مالی، ایجاد تسهیلات و اجرای سیاست‌های تشویقی، اساسنامه "شورایعالی توسعه صادرات غیرنفتی" توسط وزارت بازرگانی تنظیم و به تصویب هیات وزیران رسید.

همچنین به منظور تسهیل جریان تجارت خارجی و حل و فصل اختلافات حقوقی میان بازرگانان ایرانی و طرف‌های خارجی "مرکز داوری اتاق ایران" به عنوان یک مرکز وابسته به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران اجازه فعالیت در حل و فصل اختلافات بازرگانی از طریق داوری بین‌المللی را خواهد داشت.

در راستای افزایش سهم اقتصاد ایران از جریانات سرمایه بین‌المللی و با هدف تسهیل شرایط فعالیت شرکت‌های خارجی در کشور، نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌های مذکور براساس قانون جدید مالیات‌های مستقیم (مصوب اسفند ۱۳۸۰) از ۱۲ درصد به ۳ درصد تقلیل یافت.

۳- سیاست‌های صادراتی:

بسط و گسترش فعالیت‌های صادراتی در سال ۱۳۸۰ عمدتاً با محدودیت تسهیل مقررات و قوانین مربوطه دنبال شد. در این راستا هیات وزیران، صادرات کلیه کالاها و خدمات را از ابتدای سال ۱۳۸۰ از پرداخت هر نوع مالیات و عوارض (مستقیم و غیرمستقیم) معاف نمود.

علاوه بر این، بانک‌ها و موسسات مالی موظف شدند به منظور تشویق صادرات غیرنفتی، بیمه-نامه‌ها و ضمانت‌نامه‌های اعتباری را بدون اخذ وثیقه ملکی و تنها براساس متوسط عملکرد سالانه صادرکنندگان صادر نمایند.

در راستای لغو تدریجی پیمان ارزی و به منظور حمایت از صادرات، مقررات مربوط به ممنوع‌الصدور اعلام شدن صادرکنندگانی که پیمان ارزی قبلی خود را تسویه نکرده‌اند، لغو و کلیه لیست‌های حاوی مشخصات افراد مذکور از درجه اعتبار ساقط اعلام گردید. لذا مقرر گردید کمیته

خاصی در مرکز توسعه صادرات، به امور پیمان ارزی رسیدگی نماید. همچنین صادرات کالاها و خدمات به مقصد کشورهای آسیای میانه و افغانستان، از الزام پیمان‌سپاری ارزی معاف شد.

شورایعالی توسعه صادرات نیز در مصوبه مورخ ۸۰/۱۲/۲۸ خود لغو صادرات کلیه کالاها و خدمات از پیمان‌سپاری ارزی در سال ۱۳۸۱ را با هدف تسهیل جریان تجارت خارجی و مقررات‌زدایی از فرآیند صادرات غیرنفتی اعلام نمود.

به منظور ایجاد فضای با ثبات جهت فعالیت کارگزاران اقتصادی کشور که مورد تاکید برنامه سوم توسعه نیز می‌باشد، هیات وزیران به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داد نسبت به بازپرداخت اقساط تسهیلات ارزی آن دسته از واحدهای تولیدی که صادراتشان در اثر تغییرات

✓ **به منظور تسهیل جریان تجارت خارجی و حل و فصل اختلافات حقوقی میان بازرگانان ایرانی و طرف‌های خارجی "مرکز داوری اتاق ایران" به عنوان یک مرکز وابسته به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران اجازه فعالیت در حل و فصل اختلافات بازرگانی از طریق داوری بین‌المللی را خواهد داشت.**

قوانین و مقررات یا تصمیمات دولت متوقف شده، اقدام نماید.

براساس مصوبه ۸۰/۹/۲۸ هیات وزیران نیز صادرکنندگان مشمول دریافت جایزه و یارانه صادراتی برای جبران خسارت ناشی از کاهش قیمت‌های جهانی، بحران‌های اقتصادی و نوسانات نرخ ارز شدند. وزارت بازرگانی نیز به عنوان مرجع تشخیص و اقدام در این زمینه معرفی شد.

منبع: تحقیق کمیسیون صدور خدمات فنی و مهندسی اتاق ایران/تابستان ۱۳۸۵

